

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui

Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininko Pavaduotojai Rimai Baškienei

**Lietuvos Respublikos Seimo laikinosios grupės „Už šeimą“ pirmininkui
Rimantui Dagiui**

Gedimino pr. 53, 01109 Vilnius

Tel. (8 5) 239 6060

Faks. (8 5) 239 6289

El. p. priim@lrs.lt

Grupės pilietinių organizacijų ir piliečių vardu:

Bronius Genzelis

humanitarinių mokslų habilituotas daktaras, profesorius, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, tel. 869905569; el.p.brgenz@lrs.lt

Saulius Arlauskas

Teisės profesorius, filosofijos mokslų daktaras
Vilnius L. Asanavičiūtės 14-15,
tel. 8610 17870; el. p. saulius arlauskas1@gmail.com

Vytautas Radžvilas

humanitarinių mokslų habilituotas daktaras, profesorius filosofas, politologas, Lietuvos Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys,
tel. 8698 83061, el p. vradzvillas@yahoo.co.uk

Prašymą pasirašiusių piliečių ir organizacijų sąrašas pridedamas.

PRAŠYMAS

dėl Seimo kreipimosi į Konstitucinį Teismą su paklausimu ar Konstitucinio Teismo nutarimo Nr. KT3-N1/2019 (bylos Nr. 16/2016) 31.3. punkte suformuluotos nuostatos neprieštarauja Konstitucijos 4 str., 6 str. 1 daliai, 9 str. 1 daliai, 21 str. 2 daliai, 26 str. 1 daliai, 28 str., 29 str. 2 daliai, 33 str. 1 daliai

2019 m. sausio 30 d.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (KT) savo nutarime (Nr. KT3-N1/2019) DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“ 43 STRAIPSNIO 1 DALIES 5 PUNKTO ATITIKTIES LIETUVOS RESPUBLIKOS KONSTITUCIJAI (*Dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje šeimos susijungimo pagrindu užsieniečiui, kitoje valstybėje sudariusiam santuoką ar jregistravusiam partnerystę su tos pačios lyties Lietuvos Respublikos piliečiu ar užsieniečiu, turinčiu leidimą gyventi*) (Byla Nr. 16/2016) 31.3 punkte suformulavo tokius teiginius :

31.3. Kaip minėta, tik besivadovaujanti pagarba kiekvieno žmogaus orumui valstybė gali būti laikoma iš tikrujų demokratine. Pabrėžtina, kad, kaip yra pažymėjės Konstitucinis Teismas, Konstitucija – antimajoritarinis aktas, ji gina individą (2006 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas).

Atsižvelgiant į tai, šios konstitucinės justicijos bylos kontekste pažymėtina, kad demokratinėje teisinėje valstybėje tam tikru laikotarpiu vyraujančios daugumos visuomenės narių nuostatos ar stereotipai negali būti konstituciškai pateisinamu pagrindu, remiantis konstituciškai svarbiais tikslais, inter alia viešaja tvarka, diskriminuoti asmenis vien dėl jų lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos, inter alia riboti pagal Konstitucijos 22 straipsnio 1, 4 dalis užtikrinamą teisę į asmeninio ir šeimos gyvenimo, be kita ko, santykį su kitais šeimos nariais, apsaugą.

Šiame Konstitucinio Teismo nutarimo punkte suformuluotu teiginiu teisinę prasmę ir politinę reikšmę Lietuvos piliečiai gali aiškinti tokiu būdu :

KT teiginys „*vyraujančios visuomenės daugumos narių nuostatos* <...> negali būti konstituciškai pateisinamu pagrindu, remiantis konstituciškai svarbiais tikslais, inter alia viešaja tvarka, diskriminuoti asmenis vien dėl jų lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos... gali būti suprantamas taip, kad Lietuvos piliečių daugumos įsitikinimai yra politiškai ir teisiškai **niekiniai**. Piliečių įsitikinimai ir nuostatos dėl šeimos sampratos negali lemti politinius sprendimus ir į juos teisminėms institucijoms nereikia atsižvelgti.

KT teiginys „*vyraujančios visuomenės daugumos narių* <...> **stereotipai** negali būti konstituciškai pateisinamu pagrindu, remiantis konstituciškai svarbiais tikslais, inter alia viešaja tvarka, diskriminuoti asmenis vien dėl jų lytinės tapatybės ir (ar) seksualinės orientacijos... gali būti suprantamas taip, kad Lietuvos piliečių daugumos įsitikinimai dėl šeimos sampratos intelektualiai yra ydingi (piliečiai neišprusę, nebrandūs) (stereotipas - paprasta, banali, nuvalkiota schema, šablonas).

Atsižvelgiant į 31.3 punkte suformuluotu teiginiu turinį, manytina KT nutarimo 31.3 punktas gali prieštarauti Konstitucijos:

4 straipsniui (*Aukščiausią suverenią galiq Tauta vykdo tiesiogiai ar per demokratiškai išrinktus savo atstovus*), nes šis KT nutarimo punktas paneigia suvereno atstovų (daugumos piliečių) ar Seimo narių teisę, remiantis savo įsitikinimais, spręsti valstybei reikšmingą klausimą dėl šeimos konstitucinio statuso;

6 straipsniui (*Konstitucija yra vientisas ir tiesiogiai taikomas aktas*), nes 31.3 punkte sistemiškai neatsižvelgiama į visas Konstitucijoje suformuluotas nuostatas ir dėl to remiantis 29 str. 1 dalimi ginant nuo diskriminacijos vienų asmenų orumą, pažeidžiamas kitų piliečių orumas, ginamas 22 str. 2 dalimi (diskriminuojami piliečiai dėl jų įsitikinimų, kas laikytina šeima);

9 straipsniui (*Svarbiausi Valstybės bei Tautos gyvenimo klausimai sprendžiami referendumu*), nes KT nutarimas automatiškai paneigia piliečių teisę reikalauti referendumo dėl konstitucinės šeimos sampratos, kuri yra visuomenės ir valstybės pagrindas;

21 straipsniui (*Žmogaus orumą gina įstatymas*), nes KT nutarimo 31.3 punkte paniekinami piliečių įsitikinimai *inter alia* dėl šeimos sampratos, laikant jų įsitikinimus stereotipais;

26 straipsniui (*Minties, tikėjimo ir sąžinės laisvė yra nevaržoma*), nes 31.3 punkte žmonių įsitikinimus dėl konstitucinės šeimos sampratos pavadinus stereotipais yra suvaržyta piliečių tikėjimo ir sąžinės laisvę;

28 straipsniui (*Igyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių*), nes KT nutarimas sukuria teisines prielaidas ginti vieną asmenį teises, varžant kitą asmenį konstitucinę teisę dėl jų įsitikinimų, kas laikytina šeima;

29 straipsniui (*Įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs. Žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindų*), nes KT nutarimu diskriminuojami Lietuvos piliečiai, nesiskaitant su jų nuostatomis dėl šeimos konstitucinės sampratos;

33 straipsniui (*Piliečiai turi teisę dalyvauti valdant savo šalį tiek tiesiogiai, tiek per demokratiškai išrinktus atstovus*), nes KT nutarimu laikant niekiniais piliečių nuostatas dėl šeimos sampratos, paneigiamas piliečių teisės dalyvauti valdant šalį.

Kartu atkreipiame LR Seimo narių dėmesį į šias teisines aplinkybes, kurios tiesiogiai siejasi su KT nutarimu byloje Nr. KT3-N1/2019 ir yra svarbios ginač Lietuvos piliečių konstitucinę teisę turėti savo įsitikinimus dėl šeimos sampratos bei reikalauti, kad į jų įsitikinimus įstatymų leidėjas ir teismai imperatyviai atsižvelgtų:

1. Europos Sąjungos teisė šeimos ir santuokos konstitucinio reguliavimo srityje jokių direktyvų nenumato ir palieka nacionalinėms valstybėms visą kompetenciją spręsti šiuos klausimus savo nuožiūra. EUROPOS SĄJUNGOS PAGRINDINIŲ TEISIŲ CHARTIJOS 9 Straipsnis **Teisė tuoktis ir kurti šeimą** nustato : *Teisė tuoktis ir kurti šeimą garantuojama pagal šios teisės įgyvendinimą reguliuojančius nacionalinius įstatymus.*
2. Atsižvelgiant į Europos Teisingumo Teismo sprendimą byloje Nr. C- 673/16 Lietuva privalo užtikrinti tik ES piliečių ir jų šeimos narių teisę atvykti į bet kurią ES šalį ir joje gyventi, bet tai nesukurią pareigos keisti konstitucinę santuokos ir šeimos sampratą, civilinių teisių lygiu pripažistant kitoje valstybėje sudarytą santuoką ar registruotą partnerystę šeima.
3. Pagal Konstitucijos 38 str. 3 dalį *santuoka sudaroma laisvu vyro ir moters sutarimu.* Taigi vienos lyties asmenų santuoka Konstitucijoje nenumatyta.
4. Pagal Konstitucijos 38 str. 2 dalį: *Valstybė saugo ir globoja šeimą, motinystę, tėvystę ir vaikystę.* Ši konstitucinė norma ją sistemiškai aiškinant rodo, kad valstybė įsipareigoja **saugoti ir globoti** tik tokias šeimas, kurios sukurtos tarp skirtingų lyčių (vyro ir moters) ir biologinio ryšio tarp tėvų ir vaikų pagrindu (arba įsivaikinimo atveju).
5. Pagal Konstitucijos 38 str. 4 dalį Valstybė registruoja santuoką, gimimą ir mirtį (įtraukia į civilinės būklės aktų registrą). Tai rodo, kad valstybinė registracija yra **konstitucinė**

vertybė ir jos apimtis negali būti plečiama ar siaurinama, nekeičiant šio Konstitucijos straipsnio redakcijos. Partnerystės (vienos lyties asmenų partnerystės) kaip alternatyvos santuokai, valstybinė registracija Konstitucijoje nenumatyta. Konstitucija taip pat nenumato galimybės registruoti šeimą poros bendro gyvenimo ar šeimos susijungimo teisiniu pagrindu.

6. Pagal Konstitucijos 33 str. 2 dalį piliečiams laiduojama teisė kritikuoti valstybės įstaigų ar pareigūnų darbą, apskusti jų sprendimus.

Atsižvelgiant į išvardintas teisines aplinkybes Seimo prašome, kad Seimas, remdamasis Konstitucinio Teismo įstatymo 58 str. bei 88 str. 2 dalimi, kaip byloje dalyvavęs suinteresuotas asmuo, Seimo nutarimu kreiptuosi su paklausimu į Konstitucinį Teismą **ar Konstitucinio Teismo nutarimo Nr. KT3-NI/2019 (bylos Nr. 16/2016) 31.3. punkte suformuluotos nuostatos neprieštarauja Konstitucijos 4 str., 6 str. 1 daliai, 9 str. 1 daliai, 21 str. 2 daliai, 26 str. 1 daliai, 28 str., 29 str. 2 daliai, 33 str. 1 daliai ir paprašytą Konstitucinio Teismo ši punktą, kaip prieštaraujančią išvardintiems Konstitucijos straipsniams, iš Konstitucinio Teismo nutarimo pašalinti.**

PASIRAŠO:

Bronius Genzelis

Saulius Arlauskas

Vytautas Radžvilas

Romas Sutaitis

PRAŠYMUI PRITARIA IR JĮ PALAIKO:

rašytojas, diktuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras.

Aloyzas Sakalas - fizikas profesorius, Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, buvęs Europos Parlamento narys.

Irena Andrukaitienė - Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarė.

Zita Šličytė

teisininkė, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos-Atkuriamojo Seimo deputatė teisininkė, viena iš Lietuvos Respublikos Konstitucijos kūrėjų,

Antanas Buračas - Lietuvos mokslo akademijos akademikas, Lietuvos Sajūdžio iniciatyvinės grupės narys.

Pilietyrinės organizacijos:

Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio iniciatyvinės grupės klubas

Lietuvos Persitvarkymo Sajūdžio iniciatyvinės grupės klubas

Lietuvos žmogaus teisių asociacija

Piliečių gynimo paramos fondas

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija

Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija

Nacionalinė vartotojų konfederacija

Asociacija „Šviesos kampelis“

Lietuvos tėvų forumas

Pastaba:

LR Seimui teikiant šį prašymą pareiškė jam pritariantys:

Narcizas Rasimas - Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras, Lietuvos Respublikos Konstitucijos kūrėjas Liudvikas

Aurius Rudys – ekonomistas, socialinių mokslų daktaras, Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos AKTO „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signataras.

*Nurodytų organizacijų ir asmenų pritarimą prašymui patvirtinti:
Piliečių gynimo paramos fondo direktorius*

Stasys Kaušinis

